

Deventer, 13 november 2013

PERSBERICHT

Rekenkamer evalueert Overijssels toezicht op de gemeentefinanciën Doel provinciaal toezicht behaald, ruimte voor meer betekenisvolle invulling

De Rekenkamer Oost-Nederland onderzocht hoe de provincie Overijssel haar rol als toezichthouder op de gemeentefinanciën invult. De provincie behaalde het doel van financieel toezicht, namelijk het voorkomen van artikel 12 gemeenten. Ze baseert zich vooral op openbare informatie. Voor het tijdig signaleren van problemen vanuit toezicht zoals bij de gemeentelijke grondexploitaties, heeft ze meer informatie en diepgaander inzicht nodig. Dat vraagt om een bredere invulling van de toezichtrol. De wet biedt hier ruimte voor. Met haar onderzoek wil de Rekenkamer de discussie over de invulling van het financieel toezicht in Overijssel stimuleren.

Doel financieel toezicht behaald

Met financieel toezicht wil de provincie voorkomen dat gemeenten een beroep doen op artikel 12 en extra geld krijgen uit het Gemeentefonds ten koste van andere gemeenten. Dit doel behaalde de provincie Overijssel. Wel blijkt dat meerdere Overijsselse gemeenten het financieel zwaar hebben door hun grondexploitaties. In het onderzoek kwam de vraag 'kon de provincie dit als toezichthouder voorkomen?' naar voren.

Diepgaander inzicht voor tijdig signaleren problemen

De Rekenkamer meent dat de provincie met de huidige invulling van haar toezichtrol en de beschikbare capaciteit en expertise de financiële problemen met grondexploitaties niet kon voorkomen. De provincie doet hier geen diepgaand onderzoek naar en baseert zich voor het financieel toezicht vooral op openbare informatie. Als ze in de toekomst dit soort problemen tijdig wil signaleren, is daarvoor diepgaander onderzoek nodig. De Rekenkamer geeft Gedeputeerde Staten als overweging mee om de kennis, bijvoorbeeld over risicovolle thema's als de grondexploitaties en PPS-constructies, te bundelen door ver(der)gaande samenwerking tussen provincies. Ook is het raadzaam dat de toezichthouders hun contacten met accountants en provinciale beleidsafdelingen verdiepen, zodat ze beschikken over meer informatie zonder de toezichtlast bij gemeenten te verzwaren.

Relatie tussen toezicht en ruimtelijke rol bij grondexploitaties

Uit interviews met drie Overijsselse gemeenten blijkt dat zij de toezichtrol en de rol van de provincie bij woningbouw en bedrijventerreinen niet los van elkaar zien als het gaat om grondexploitaties. De keuzes die de provincie maakte, beïnvloedden indirect de gemeentefinanciën. Zo stimuleerden provinciale aanjaagteams in 2006-2008 de woningbouw. Hoewel gemeenten zelf verantwoordelijk zijn voor hun financieel beleid en grondaankopen, meent de Rekenkamer dat de provincie er vanuit haar toezichtrol én andere rollen alles aan moet doen om problemen te voorkomen.

Meerwaarde in goede en slechte tijden

Door de economische crisis is er veel aandacht voor de toezichtrol van de provincie. Volgens de Rekenkamer levert financieel toezicht niet alleen in slechte tijden maar ook in goede tijden toegevoegde waarde. Veel gemeenten stelden immers hun woningbouwplannen vast en kochten grond toen de crisis nog niet was begonnen. De Rekenkamer stimuleert de provincie om haar huidige

toezichtrol te overdenken. Nu vult de provincie deze rol, in tegenstelling tot sommige andere provincies, in de enge zin van de wet in. Maar het is mogelijk en wenselijk om de toezichtrol breder op te pakken en in te vullen, waardoor de betekenis voor gemeente(rade)n kan groeien. Zo kan de provincie gemeenten bijvoorbeeld vrijblijvend adviseren. Omdat gemeenteraden als eerste aan zet zijn bij de controle op de gemeentefinanciën, kan de provincie hen daarnaast proactiever informeren. Overigens blijkt uit het onderzoek dat het provinciaal financieel toezicht sinds 2009 een ontwikkeling doormaakte, waarbij ook meer aandacht is voor de communicatie richting gemeenten.

PS mogen controlerende rol ruimhartig oppakken

Provinciale Staten hebben een controlerende rol bij de uitvoering van het financieel toezicht. De informatie die zij hiervoor ontvingen van Gedeputeerde Staten was de afgelopen jaren beknopt. De Rekenkamer raadt Provinciale Staten in haar onderzoek aan om haar controlerende rol actief op te pakken en de huidige afspraken met Gedeputeerde Staten over de informatievoorziening te heroverwegen.

Over de Rekenkamer Oost-Nederland

De Rekenkamer Oost-Nederland (Gelderland en Overijssel) beoogt het bestuurlijk functioneren van de beide provincies te versterken. De Rekenkamer is primair ondersteunend aan Provinciale Staten. Zij geeft hieraan vorm door middel van onderzoek. De onderzoeken leiden tot conclusies en verbetervoorstellen. Deze verbetervoorstellen dragen bij aan het:

- versterken van de controlerende en kaderstellende rol van Provinciale Staten;
- verbeteren van het handelen van de provincies; en
- vergroten van de publieke verantwoording.

Noot voor de redactie

Voor vragen over dit persbericht of meer informatie over het rapport “Overijssels financieel toezicht: meerwaarde in goede en slechte tijden” kunt u contact opnemen met de voorzitter van de Rekenkamer Oost-Nederland, de heer Van Dijk: 06-55803267 of met de directeur van de Rekenkamer Oost-Nederland, de heer Bruggink: 0570-665800 of 06-51865795. Het gehele rapport is vanaf 13 november 2013 te downloaden van onze website www.rekenkameroost.nl. Daar treft u ook meer informatie aan over het doel en de werkwijze van de Rekenkamer Oost-Nederland.